

Motion till riksdagen 2009/10:Ju10

av Alice Åström m.fl. (v)
med anledning av prop. 2009/10:147

Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår förslagen till ändringar i 3 kap. 6 § brottsbalken.
2. Riksdagen avslår förslagen till ändringar i 29 kap. 1–4 §§ brottsbalken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av brottsbalken i form av en parlamentarisk utredning.

Inledning

Regeringen ger i propositionen flera förslag om skärpta straff. Vi anser att flera av förslagen är problematiska och inte kommer att leda till minskad brottslighet. Det har under flera år pågått en utveckling mot hårdare straff för våldsbrott redan med befintlig lagstiftning.

Våldsbrott har i stor utsträckning en koppling till sociala förhållanden. Regeringens politik förstärker klyftorna i samhället. Allt fler barn och ungdomar växer upp i fattigdom och andra förhållanden som ökar risken för såväl enstaka brottsliga handlingar som ett liv med en utpräglad kriminell livsstil. Vänsterpartiet står för en politik där vi satsar på välfärden och trygghetsförsäkringarna, vilket även är en tydligt brottsförebyggande politik. Det finns även en tydlig koppling mellan alkoholpolitik och våldsbrott, och där står regeringen för en alltmer liberal trend där tillgången till alkohol och riskerna för våldsbrott ökar. När det gäller rättsväsendets insatser så förebyggs våldsbrott bättre genom att fler brott utreds och går till åtal än att straffen skärps. Bland annat kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet ifrågasätter empirin i regeringens förslag. Vi beklagar att den kriminologiska forskningen som så ofta tidigare har ignorerats av regeringen.

Fel! Okänt namn på

Att regeringen gör bedömningen att Kriminalvården ska hantera straffskärpningarna inom ramen för Kriminalvårdens anslag anser vi är ekonomiskt oansvarigt. Kriminalvårdens ekonomi har under hela mandatperioden försumrats av regeringen, och man har redan nu en mycket svår situation där man inte förmår att bedriva verksamheten på ett tillfredsställande sätt.

Grov misshandel

Regeringen föreslår att straffskalan för grov misshandel ska delas upp. För misshandel som anses vara synnerligen grov ska dömas till fängelse i lägst fyra och högst tio år. Annan grov misshandel ska ha en straffskala på lägst ett och högst sex år.

Precis som flera remissinstanser skriver, däribland Stockholms tingsrätt, så kommer man att tillämpa detta i väldigt få fall, och det finns redan med dagens straffskala möjlighet att utdela väldigt långa straff. Blekinge tingsrätt skriver att det kommer att uppstå överlappningsproblem. Flera instanser föreslår att man i stället för att bryta upp den nuvarande systematiken inför en egen brottsrubricering för misshandel som sker på ett tortyrliknande sätt.

Vänsterpartiet instämmer i att det är olyckligt att ytterligare bryta upp systematiken i brottsbalken, i synnerhet när den nya bestämmelsen sannolikt inte kommer att tillämpas särskilt ofta, och vill i stället se en generell översyn av brottsbalken. Därtill kan nämnas att vi under flera år drivit frågan om att införa ett tortyrbrott, vilket avslagits av de borgerliga partierna.

Riksdagen bör avslå förslagen till ändringar i 3 kap. 6 § brottsbalken.

Skärpt straff för vållande till annans död

En person som under rus framför ett motorfordon och dödar en annan gör sig, enligt vår mening, skyldig till ett mycket allvarligt brott. För att straffet för ett sådant brott ska ha avsedd verkan, både vad gäller individualprevention och allmänprevention, krävs att straffet har förankring i det allmänna rättsmedvetandet.

Enligt 3 kap. 7 § första stycket brottsbalken ska en person som av oaktsamhet orsakar annans död dömas för vållande till annans död till fängelse i högst två år. Om brottet, enligt andra stycket i samma paragraf, anses som grovt blir straffet i stället mellan sex månader och sex år. I propositionen föreslås att den nedre gränsen för vållande till annans död skärps till ett år.

Utifrån perspektivet att straffskärpningen bl.a. påverkar bedömningen vid rattfylleri som leder till annans död, välkomnar Vänsterpartiet förslaget.

Utpressning

Regeringens förslag innebär att straffminimumet för grov utpressning höjs från sex månader till ett år samtidigt som det förtydligas under vilka omständigheter ett brott är att anse som grovt, nämligen om gärningen har innefattat våld eller hot av allvarligt slag eller om gärningsmannen annars har visat särskild hänsynslöshet. Vi välkomnar såväl förtydligandet som höjningen av straffminimumet. Det finns anledning att se allvarigare på grov utpressning då det är ett brott som mycket ofta är nära kopplat till organiserad brottslighet och där brottsoffret ofta drabbas mycket hårt. Den nu föreslagna nivån ligger på en mer rimlig nivå i förhållande till andra brott.

Försvårande och förmildrande omständigheter

Regeringen genomför en rad förändringar i 29 kap. brottsbalken för att möjliggöra att försvårande och förmildrande omständigheter ska vägas in i fler fall. I första hand är det tydligt att regeringen vill att man vid straffbedömningen ska gå högre upp i straffskalan.

Flera remissinstanser har sett problem med förslagen eftersom de gör det svårare att följa straffrättens krav på förutsebarhet och enhetlighet. Advokatsamfundet skriver följande:

Den nuvarande ordningen där endast påtagliga kvalitetsskillnader ges betydelse i skärpande eller mildrande riktning vid sidan av bedömningen enligt 1 § bör behållas, eftersom den bättre svarar upp mot rättssäkerhetskrav rörande förutsebarhet och enhetlighet i rättstillämpningen.

Det är självklart viktigt att försvårande och förmildrande omständigheter ska kunna få betydelse vid straffmätningen. De möjligheter som finns med nuvarande lagstiftning är dock enligt Vänsterpartiets mening tillräckliga.

Vid återfall i brottslighet anser Vänsterpartiet, precis som många remissinstanser, att tidigare brottslighet ska få betydelse vid utformningen av påföljden eller genom förverkande av villkorligt medgiven frihet. Detta står i kontrast till utredningsförslaget om att tidigare brottslighet i större utsträckning än vad som redan är möjligt ska vägas in vid utmätningen av straffet. Regeringen vill förena de två perspektiven genom att tidigare brottslighet i större utsträckning än i dag ska vägas in i straffmätningen, om påföljdsvalet eller förverkandet av villkorligt medgiven frihet inte är att anse som tillräckligt. Utredningsförslaget avstyrktes av många remissinstanser, t.ex. tingsrätterna i Blekinge och Göteborg. Man ser inte tillräckliga skäl för förslaget, som innebär att man tar steg bort från principerna om proportionalitet och ekvivalens. Advokatsamfundet skriver följande:

En *gärning* är i allmänhet inte skadligare eller farligare därför att brottslingen tidigare dömts för brott. Man kan därför inte i ett straffrättsystem som bygger på principerna om proportionalitet och ekvivalens och som gör anspråk på att vara rättvist ge olika långa fängelsestraff för lika allvarliga och förkastliga gärningar.

Fel! Okänt namn på

Riksdagen bör avslå förslagen till ändringar i 29 kap. 1–4 §§ brottsbalken.

Översyn av brottsbalken

I stället för att lappa och laga i brottsbalken anser vi att det finns ett behov av en ordentlig översyn av brottsbalken. I den bör övervägas om såväl systematiken som straffskalorna är ändamålsenliga. Man skulle självklart behöva ta hänsyn till det arbete som pågår i den sittande påföljdsutredningen. Det bör göras en översyn av brottsbalken i form av en parlamentarisk utredning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 30 mars 2010

Alice Åström (v)

Rossana Dinamarca (v)

Lena Olsson (v)

Siv Holma (v)